

Perematkad Kesk-Norrasse ja Nordkappi

Juvasshytta turismi- ja suvesuusakeskuses

27. juuni 2006 hommikusest varajasest tiputõusust ei saa asja. Öö oli meile harjumatult valge: hele päevavalgus tungis kogu öö läbi telkidessegi! Priimustel podiseb juba meie pere hommikusöök, aga naudime ikka veel avanevaid varahommikusi vaateid lumistele mägedele. Kontrastiks on meie punane kahekorruseline 'hütt'. Oleme metsapiirist tunduvalt kõrgemal ja suhtelised kõrgused on siin suured. Lähedal asuvad suvesuusakeskuse hooned ja köistee alumised jaamad. Paistavad väikesed mägijärved, mis oma puhtuse tõttu on erakordselt läbipaistvad. Jõesid on lühikesed, kitsad, kuid väga karestikulised, veerohked ja suure langusega. Paistab ka meie tänane eesmärk, Goldhoppiggeni kolmnurkne tipp...

Suusanõlvad on siin avatud aastaringselt, kuid suvel, eriti pööripäeva paiku, on siin pideva päevavalguse tõttu eriti lummas. Ja norralaste seas on suvesuusakeskused väga populaarsed. Järgmistel päevadel proovime meiega selle mõnu ära! Esimese majakese ehitati siia juba 1884. aastal tuntud mägigiid Knut O.Vole, kelle bareljeefiga mälestuskivi on siin aukohal. Hommikuse vaikuse katkestab alt üles piki järsu mägitähe serpentiin tõusev mootorrattur. Oleme esimesed kellele see reisimees end tutvustab: 'Olen USA-st ja lausa armunud Norra mägedesse- fjordidesse!'. Tõsised suvises suusaslaalomi ja lumelaua sõitjad muidugi magavad veel oma tubades ...

Eile tõusime siia laugele mägiplatoolle 1840 meetri kõrgusel paiknevasse Juvasshytta turismi- ja suusakeskuse hütti (turisthütte) päris hilja. Viimased kümme kilomeetrit liikusime Põhja- Euroopa pikimal erateel, mille eest tasusime tõkkepuu automaadile 70 NOK-i metallraha. Tee on viimastel aastatel asfalteeritud. Autoga sõites võtavad kõhedaks järsu nõlva ägedad kurvid. Hädavajalik oli mootori käiguga pidurdamise oskus (minimaalselt lühiajalist pidurit)! Üleval hütis vabu tube polnud, aga lahkelt lubati telkida hüti kõrval rohustel platsidel.

Üle liustiku Skandinaavia katusele -Goldhoppiggeni tippu

Hommiikul saabub siia bussidega poolsada matkahuvisi, kellel on meiega ühine siht. Tasulised liustiku ja Goldhoppiggeni tippu retked algavad siit igapäevaselt kell 10. Neid juhivad tõsised mägironijad, mitmed neist on Norra mägimatkajate assotsiatsiooni liikmed. Palume mägigiididelt konsultatsiooni ja saame loa Ülo (Eesti matkatreeneri) juhtimisel oma varustusega iseseisvalt jätkata siinses rahvuspargis. Varasuvise sügava lume tõttu praegu mägironija 'kasse' matkasaabaste alla vaja pole. Paar seljakotti soojade riiete, eine ja esmaabipakiga selga. Kõis ja alpikirkad kaasa ja tiputõus võib alata....

Kolmnurkse kujuga järsk ja tume kaljusein paistab ees. See ongi meie tänane tipp. Mõödume köistee alumistest jaamadest. Suusanõlvadel on palju slaalomi ja lumelaua sõitjaid. Kividest tuuridega rada viib meid lumisele liustikule. Hütist on siia poole tunni tee. Edasi jätkame kõisseongus: kallet praktiliselt pole, kuid lume all liustikus võivad olla sissevajumiseks piisavalt laiad praod. Liustiku lumel looklev tambitud rada on hästi nähtav. Aga samm kõrvale pehmele helesinisele lumele, vajutab poole sääreni läbi. Puhast helesinist värvi on nii Norra jõed, lumi, liustikud, järved ja fjordid. Ilmselt on see väga puhtast graniidist pinnasest....

Pilt 9. Kaljust kõrgemal lumel liigutakse Galdhoppiggeni tipu suunas

Umbes ühe tunniga ületame liustiku ja liigume lumelt tõususuunas vasakule suurtele kividele. Kõied võib jätta siia kuivama. Aga kirka või suusakepi peaks kaasa võtma! Kolmnurkne tume kaljusein paistab lähedalt üsna hirmutav, kuid tõususuunas vasakult viivad kerged kaljud ja seejärel kuni 30-kraadine sügava lumega nõlv kaljuseinast ohutus kauguses tippu. Kivituuridega kaljuraja ja lumenõlva läbimiseks kulub hütist teine tund käiguaega, kuid kõrguste vahe on umbes 500 meetrit. Suve teisel poolel muutub lumenõlv jäiseks: siis on vaja metallkasse matkasaabaste alla.

Pilt 10. Olemegi Kesk-Norra kõrgeimas Galdhoppiggeni tipus.

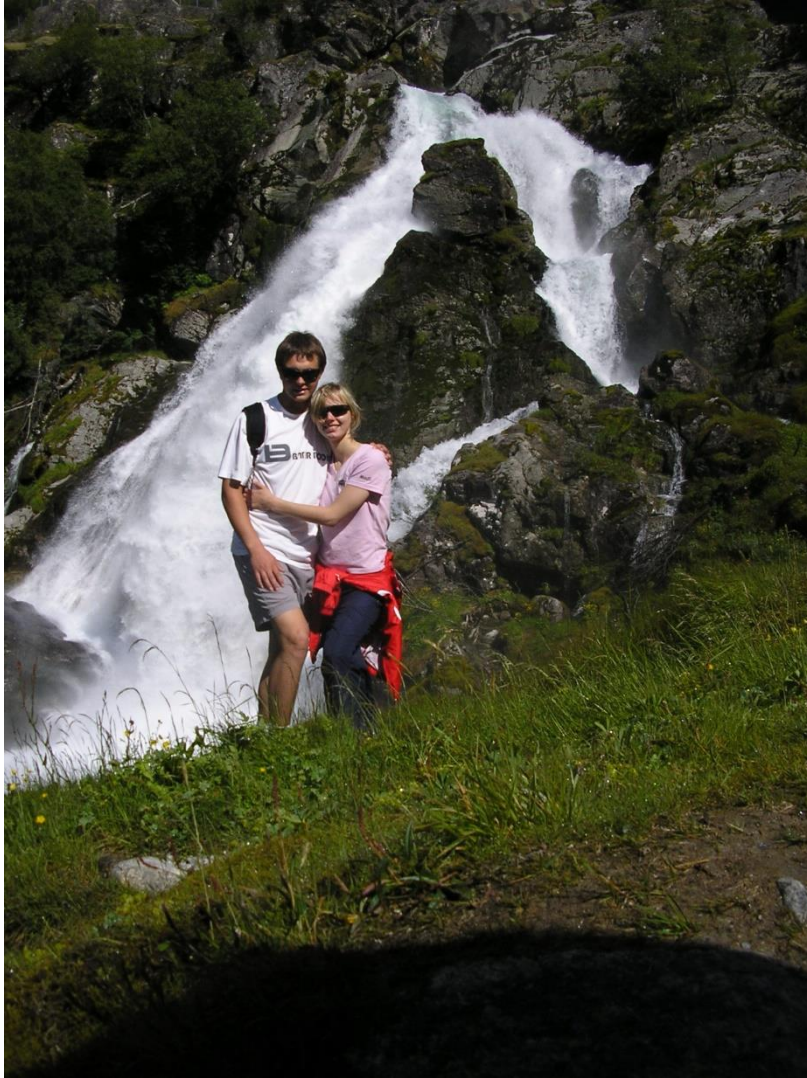
Ja jõuamegi Jotunheimeni (tõlkes 'hiiglase kodu') kiltmaa Goldhoppiggeni tippu, 2469 meetri kõrgusele. See on koos lähedal asuva Glittertindi tipuga Skandinaavia ja Põhja-Euroopa kõrgeim. Vaated siit on ilusad, nagu tõsistes kõrgmägedes! Lumiseid tippe on palju. Mõnele meie hulgast on see ka kõrgusrekord. Meie entusiasmi vähendab samas tipus olev kohvik. Selle varustamine toimub kopterilt: kaup lastakse trossiga alla. Ilmselt see oligi kohvikupidaja, kes meie ees üle liustiku siia kiirustas. Meie aga naudime ilusaid vaateid ka laskumisel Juvasshytta hütini ja edasi Strynsvatni kämpingusse. Nüüd oleme nii mõnusalt väsinud et uni võidab ka valge suveöö

Pilt 11. Suusaröömud kesksuve valgete ööde ajal

Pilt 12. Helesinine jääkosk on Norrale nii iseloomulik

Pilt 13. Norra veerikkad kosed lausa kutsuvad kallistama

Hea matkasõber, need on meie pere selleaastase auto- jalgsimatka ühe päeva muljed. Ees on veel retk Briksdali sinise jääkose keelele, Stryni suvesuusakeskuse lumemõnud, Trollveggeni kämping ja loodusrada mägijõe kaldal trolliseina all, Alesundi ja Trondheimi huviväärsused. Samuti autosõit trolliteel, arvukates tunnelites ja laevasõidud üle fjördide. Perematkal käisid Sirje ja Silver Uustalu, Madli Kuuseok ning nende ridade autor. Käidud on paljudes kõrgmägedes, aga Norra kutsub ikka tagasi! Ja valgete ööde ajal on see Põhjamaa muidugi kõige ilusam.

Autoga Põhja-Norra Nordkapp'i 25. juunist 1. juulini 2007

1.päev. Väljasõit kl 7.45 Tallinna sadama A-terminalist Helsingi Olümpiaterminali kiirlaevaga SuperSeaCat4, sõiduaeg 100 minutit. Kl 10.10 saame Helsingis autodega laevalt maha ja tollist läbi. Sõidame autodega Helsingist Turu'sse umbes 165 km. Kl 13.00 jõuame Turaudteejaama. Tänu raudteejaama töötajate vastutulelikkusele lahenevad piletiprobleemid kiirelt. Nimelt Estraveli firma

töötajad on meie Turust algavad piletid saatnud Helsingisse. Ja isa surma tõttu matkast loobunud reisikaaslasel on võimalus saada oma raha Eestis tagasi, isegi tõendit pole vaja. Sõidame autodega edasi Turu saarestiku ringteele: kl 15.... 16 teeme lõunasöögi Merimasku purjekate sadamas, tähistame ka Ülo möödunud sünnipäeva.

Jätkame matka autodega Turu saarestikus, siin on märgistatud 250 km ringteed. Autodega läbime üle 100 km ringteest marsruudil: Turu- Naantali-Merimasku – puidust katusega Askaineni kirik (kl 16.30)- Askainenis asub Soome marssal Mannerheimi sünnikodu (3-kordne mõisahoone – muuseum kl 16.45) –Merimasku-Naantali – Turu.

Turu raudteejaamas laadime kl 18.30 autod Rovaniemi rongi autovagunisse. Auto sõidutamisega rongivaguni ülemisele korrusele pole meie tublidel juhtidel probleemi. Millal küll Eestisse sellised autorongid tulevad! Enne rongi väljasõitu jõuame teha jalutuskäigu Turu Toomkirikus ja linna läbiva Aura jõe kallastel. Sõitu Turu – Rovaniemi rongis alustame kl 20.46. Öhtusöögi pakuvad meie grupi perenaised rongis.

2. päev. Kl 9.30 teeme rongis hommikusöögi ja leiame üles ka restoranvaguni, kus naudime tasuta hommikukohvi. Saabume Rovaniemi raudteejaama kl 10.53. Laadime oma autod autovagunist ise maha kl 11. Sõidame autoteel E4 seitse km põhja poole Jõulavana külasse, kus kl 11.40 oleme polaarjoonel ehk nabapiiril (66°32'35"). Siit edasi meie matkal päike enam ei looju. Seda tähistame šampusega. Siin on võimalik saada vastav tunnistus ja saata eeloleva Jõulu õnnesoovid oma tuttavatele paneme varakult tee. Soovijail on võimalus kohtuda Jõuluvanaga, end temaga pildistada. Sõidame Rovaniemist põhja suunas, kl 14.20 oleme Sodankylas.

Reisiseltskond Rovaniemis.

Kl 16 jõuame U.Kekkoneni rahvusparki, kus 300 m peateest asub Tankavaara Kullaküla ja Kullamuuseum (230 km Rovaniemist). Muuseumi hind on 7 € täiskasvanule. Võimalik on ise kulda välja pesta hinnaga 3,5 € tunnis. Siin on peetud isegi kullapesijate MM-võistlusi. On restoranid, kohvikud ja majutusvõimalus (vt. www.kultamuseo.fi). Lähedal on Urho Kekkoneni rahvuspargi Koilliskaira looduskeskus, mille külastus on tasuta. Looduskeskuse õuel on puust koda avatulel toidu valmistamiseks. Meie teeme toidu siiski gaasipriimustel kl. 16.45. Läheme 6- km pikkusele märgistatud matkarajale, kus on toiduvalmistamise ja puhkekohad. On veel 1- ja 3- km rajad, samuti 7-km geoloogiline loodusrada, mis avati 2006. aastal.

Väikese vihma vastu on meil keebid kaasas ja piki matkarada jõuame vaatlustorni kl 18.40. Looduskeskusest sõidame edasi Norra piiri suunas. Kl 20.50 sõidame Kargasniemist üle Norra piiri. Karasjoki linnast 6 km Kautokeino suunas edasi paikneb hr. Sven Engholm Husky (kelgukoorte) farm, kuhu oleme veebist ette tellinud ööbimiskohad. Kohale jõuame kl 22.00 Norra aja järgi, kuid polaarpäeva tõttu on ju alati valge. Ja lahke perenaine Kristel tuleb kohe kellahelina peale meile vastu. Maksame kahe ettetellitud maja eest 2400 NOK-i. Majad on suured ja ilusad. Leiame et meie grupi 7-le inimesele oleks piisanud ka ühest majast. WC ja dušš asuvad eraldi majas ja nende kasutamine on hinna sees. Suurema maja köögis teeme õhtusöögi. Kokku sõidame 2-el päeval 432 km.

3.päev Kl 8.30 teeme farmis hommikusöögi, peale seda näitavad perenaised kelgukoorte söötmist. Paar peotäit on see nende suvine toiduportsjon! Sveni farmist sõidame kl 9.45 E6 autoteel Norra Finnmark'i maakonnas Lakselv'i asula kaudu kl 12 Nordkapi suunas. Jätkame sõitu Porsangeni fjördi kallast mööda. Kl 12.30 vaatame autoaknast tursa kuivatamise redelaid. Olderfjördi asulast pöörame maanteele E69. Sõidame läbi 5-km pikkuse veealuse tunneli. Kl 13.34 tasume tollis tunnelimaksu 145 NOK auto (koos autojuhiga) +46 NOK reisija. Oleme Mageroya saarel ja suundume Nordkapi poole tihedas udus. Kl 13.45 läbime Honningsvåg'i asula, kus on lennuväli.

Keskpäevases udus jõuame kl 14.45 Nordkapile. Sissepääsu eest North CapeHall'i moodsasse kompleksi (söögikohad, poed, grotibaar, kirik, kinosaal, väljas maakera jne) kasseeritakse igalt inimeselt 200 NOK-i. Oleme Euroopa põhjapoolseimas punktis 71°10'21'' . Ilusa ilma (suvel ainult 30%) korral avaneb siit suurepärase vaade Põhja- Jäämerele. Meie naudime täna ilusaid vaateid ainult siinses kinosaa lis pakutavas videofilmis. Kl 15.30 pildistame ja filmime udule vaatamata õues maakera skulptuuri juures. Käime kõik vaatamisväärsused läbi, sh ka vaateplatvormi Põhja-Jäämerele.

Meie Nordkapis.

Nordkapist sõidame kl 16 sama teed mööda udu tagasi. Enne veealust tunnelit maksame uuesti sama summa. Nagu tulles. Udu hajub peale 20- minutist sõitu. Sõidame Olderfjördini, kus vapramad meist katsuvad kl 17.45 Põhja-Jäämere vett. Pöörame maanteele E6 ning jätkame Alta suunas. Võtame suuna Alta River kämpingusse, mis asub Alta keskusest 5 km edela suunas ja pöörame maanteele 93 Kautokeino suunas, sõidame veel paar km. Meile on varem internetis tellitud 2 maja:1200 NOK-i 4-le inimesele (WC, dušš ja mini köök) ja 700 NOK-i 4- inimese mugavusteta maja eest. Kohale jõuame kl 20.25. Siin on suur kamping: karava-niautod, telgid ja bussid. Kokku sõidame 3-ndal päeval umbes 550 km.

4. päev Ärkame kl 7.40, teeme hommikusöögi. Alates kl 9 alustame jalutuskäiku Alta muuseumis Alta fjordi ääres. Siin on 7-tuhande aasta vanused kaljujoonised, nii sees kui väljas ..suurel territooriumil. Muuseumi pilet maksab 80 NOK, avatud kl 8... 21, vt www.alta.museum.no. Siin teeme 2-tunnise matka.Põnevad vaatamist on palju!

Edasi sõidame alates kl 12 mööda imekaunist Norra rannikut. Kl 13.30 peatume Lyngen fjordi ääres maantee äärsel nn Saami turul: nahad, suveniirid. Lyngeni Alpide ilusad lumised tipud kutsuvad.... Kuid seekord pole meil aega nende ilu nautida. Kahel korral ületame fjordid laevaga. Esimene ülesõit kl 14.56... 15.40 Older- dalenist Lyngseidet'isse maksab autole 102 NOK + reisijaile 35 NOK. Teine ülesõit praamiga kl 16.10.....16.45 Svensby'st üle Ullsfjordi Breivikdet'isse maksab 73 NOK+ reisijaile 27 NOK. Kl 17 teeme tee ääres kerge lõunasöögi.

Kl 17.45 jõuame Norra põhjapoolseimasse ülikoolilinna Tromsø'sse.Autod pargime üle kilomeetri (1036 m) pikkuse ilusa silla juurde. Viidad suunavad meid silla teise otsa lähedal oleva kiriku (Arctic cathedral'i) juurest edasi tuntud köisraudtee alumisse jaama. Köisraud-tee (cable car) pilet maksab 85 NOK.Ülemisest jaamast avaneb suurepärase vaade Tromsø linnale. On söögikohad, kauplused, vaateplatoo koos lähedaste tippude nimedega. Kl 20.30 sõidame edasi. Kl 21 jõuame üle Soome piiri, Kilpisjärvi Matkakeskusesse (Retkelykeskusesse). Siin on meil samuti internetis ettetellitud 2 maja. Nende e-kirja vastuses kahjuks telefoni numbrit polnud. Kuid vastuvõttust helistati meile varakult ja kõik on korras. Teeme õhtusöögi.

5. päev Peale hommikusööki kl 9.00 paneme matkariided selga, söögid ja soojad riided seljakotiga kaasa tõusuks Saana mäele. Kl 11.45 alustame tõusu. Raja märgistus algab Kilpisjärvi matkakeskuse registratuuri lähedalt. Laudtee ja -trepid viivad pea kolmandiku teest üles. Ka edasi on hea märgistus: värviga kividel ja kividest tuurid. Marsruut on nii populaarne et isegi siledatel suurtel kividel on õige rada hästi näha. Mäe tipu eel jääb paremat kätt metallmast. Tipus saab oma nimed tipuraamatusse kirja panna. 1,5 tunniga on esimesed meist merepinnast 1030 meetri kõrgusel laplaste püha Saana mäe tipus. Pool tundi varjulise tipuastangu all ootamist kl 13.55 ja olemegi kõik koos tipus. Siin liigub pidev rahvavool: põhiliselt elatanud soomlased perede ja gruppide kaupa, ka üksi. Keppidega ja ilma. Allaminekuks – tõusuks on veel teine rada, kuid seda ei soovitata lindude pesitsuskohtade tõttu praegu kasutada.

Sass kirjutab Kilpisjärvi tipu kirja.

Tipus avame šampuse ja teeme kerge söögi. Kl 14.00. ..14.30 laskume tulnud teed mööda tagasi. Pooleteise tunniga jõuavad esimesed meist alla Kilpisjärville oma majadesse tagasi. Kl 16.25 on ka tagumised, tublid 'superhiired' all kämpingus tagasi. Peseme ja teeme koos õhtusöögi. Kokku jalgsimatk umbes 11 kilomeetrit.

6. päev Peale hommikusööki kl 8.15 alustame Kilpisjärvilt autosõitu Rovaniemi suunas. 5 kilomeetri kaugusel matkak keskusest on bensiinijaam, kus tangime. Soomes on bensiin Norrast odavam. Paarkümmend minutit hiljem avaneb hea vaade Saana mäele, tema järsem pool ja raudmast. Peale 100 km läbimist, tuleb ühel autol Kilpisjärville tagasi sõita: meie rongipiletid leiti meie majast voodi alt! Blond 'Superhiir' Eve näitab oma võimeid autoroolis ja kl 17.15 just autode rongile laadimise ajaks jõuab meie teine auto Rovaniemi raudteejaama. Esimese auto rahvas tutvus vahepeal Rovaniemi huviväärsustega. Kl 18 alustab rong ligi 1000 km pikkust öist sõitu Turu poole. Õhtust sööme rongis.

7. päev Kl 8.00 jõuame Turu'sse, kl 8.10 laadime autod maha. Äärelinnas teeme kiire hommikueine ja sõidame autodega 165 km edasi Helsingisse. Turust helistame Helsingi sadamasse ja tellime piletid paar tundi varasemale laevale. Kl 12 jõuame Helsingisse. Teeme Helsingi südalinnas mõnetunnise jalgsimatk. Peale kl 15 teeme Olümpiaterminali sadama tasuta parklas viimase söögi. Kl 16.40.... 18.20 sõidame SuperSeaCat4-aga Helsingi Olümpiaterminalist Tallinna.

Matka kokkuvõte ja soovitused

Auto/jalgsimatkal läbisime kokku ligi 3000 kilomeetrit Soome ja Põhja-Norra teedel autoga. Lisaks veel jalgsi 32 kilomeetrit. Autodega Audi A4 ja A6 probleeme polnud. Sportlike matkade klassifikatsiooni järgi võib matka hinnata 2. raskusastme auto/jalgsi matkaks. Soovitame planeerida paar lisapäeva ja külastada Lyngeni Alpide piirkonda, eriti jää-liustikke. Ka Turu saarestiku ring on väga huvitav. Kämpingute ja laeva- ning rongipiletite ettetellimine interneti teel õigustas end igati. Matkast valmis palju pilte ja Aleksander Västriku videofilm.

Ülo Kangur, katkend raamatust 'Eestist maailma matkaradadele'